

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

УДК 130.123.1

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.4.13>**Шпачинський Ігор Леонідович**кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

вул. Арх. Старова, 4-е, м. Миколаїв, Україна

orcid.org/0000-0002-3946-7164

МЕТОД КЕЙСІВ В ФІЛОСОФІЇ

Актуальність проблеми. Сучасні підходи до викладання філософії, як і її структура як навчальної дисципліни, на нашу думку, не зазнала суттєвих трансформацій, на жаль. Якщо розглядати загалом, то в її основу входять такі основні «блоки», як історія філософії, онтологія, гносеологія і соціальна філософія. Відповідним чином проводиться і викладання, послідовно проходячи усі означені структурні елементи. Проте сучасність диктує нові мотиваційні підходи у цій справі, обумовлені, так би мовити, «більшою практичною спрямованістю» результатів, а саме «викладання філософії потребує переходу від строгого академізму до максимального підвищення практичного аспекту викладання, що дає можливість розглядати знання як інструмент для орієнтації в житті». Звідси мета статті: розглянути деякі аспекти сучасного викладання філософії, зокрема, в рамках так званого «методу кейсів», або «методу конкретних ситуацій», а також особливості сучасного феномену швидкого становлення і розвитку т. зв. «публічної філософії». Використані методи: аналіз, абстрагування, системний підхід. Зазначаються результати дослідження, а саме, обґрунтування доцільності методу кейсів, особливо для розвитку креативного потенціалу особистості і створення активної її мотивації, а також публічної філософії як типу, як практики. На підставі досвіду автора, свого роду узагальнюючи зазначені у дослідженні варіанти, пропонується для «розширення і поглиблення конкретизації» вказаних шляхів подолання труднощів і вдосконалення процесу викладання філософії робити це не в хронологічно структурованому порядку, як це здебільшого має місце зараз, а розбирати проблеми сучасності у відповідній сфері за спеціальністю тих, хто навчається, з опорою на думки філософів у подібних ситуаціях. Найбільші труднощі при такій організації занять будуть, безумовно, виникати при відповідному «адекватному» підборі таких ситуацій з варіантами їх вирішення в історичній ретроспективі. Це буде вимагати вельми ґрунтовної обізнаності викладача як безпосередньо у царині власне філософії, так і за спеціальністю здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: креативність, метод кейсів, мотивація, публічна філософія.

Постановка проблеми. Сучасні підходи до викладання філософії, як і її структура як навчальної дисципліни, на нашу думку, не зазнала суттєвих трансформацій. Якщо розглядати загалом, то в її основу входять такі основні «блоки», як історія філософії, онтологія, гносеологія і соціальна філософія. Відповідним чином проводиться і викладання, послідовно проходячи усі означені структурні елементи. Проте сучасність диктує нові мотиваційні підходи у цій справі, обумовлені, так би мовити, «більшою практичною спрямованістю» результатів, а саме «викладання філософії потребує переходу від строгого академізму до максимального підвищення практичного аспекту викладання, що дає можливість розглядати знання як інструмент для орієнтації в житті» [1, с. 7].

Мета статті. Тож метою нашої роботи є висвітлення деяких аспектів сучасного викладання філософії, зокрема, в рамках т.зв. «методу кейсів».

Виклад основного матеріалу. Отже, як зазначалося, реалії перш за все «економічного сьогоднішнього» постійно і настійно вимагають відповідного гнучкого реагування усіх т.зв. «супутних галузей» людського цивілізаційного існування. Ми маємо на увазі в першу чергу систему освіти загалом і викладання філософських дисциплін зокрема. Так, *Директор з інновацій компанії Noosphere, Михайло Рябоконт та автор проекту «Філософський Сад» і засновник Відкритого Університету У Дем'ян Ом говорили про українську інженерію, систему освіти, пошуки істини та завдання людини і наголошували, зокрема, що «...система освіти в Україні не змінювалася протягом останніх 400 років... Ми маємо вчитися протягом усього життя. Черпати знання не тільки з літератури, а зі світу довкола. У кожному з нас, немов пил на старих книжках, накопичується досвід. Саме його ми повинні передавати іншим... Більше немає потреби нав'язувати знання. Ефективніше передавати дитині інформацію, пояснюючи причини явищ. Замість зубріння, учням необхідне спілкування, мотивація та гра» [8].*

На сьогоднішній час найбільш плідно у викладання філософії, серед усіх інших підходів, зарекомендував себе т.зв. «проблемний», «...адже воно стимулює формування власної аргументації на основі аналізу, рефлексії, напрацювань у сфері історії філософії (історія філософії як рефлексія здобутків філософії у різні періоди її існування)» [3]. Втім, тут таки наголошується, що «...в Україні проблемне навчання філософії лише робить перші кроки. Немає відповідної літератури та напрацювань. Викладач філософії у вищому навчальному закладі повинен імпровізувати, експериментувати й зацікавлювати студентів своєю дисципліною. Дисципліна «Філософія» особливо надається для проблемного подання матеріалу, як на лекціях, так і на практичних заняттях, адже філософські проблеми не мають однозначних рішень. Вони є добрим стимулятором розвитку критичного та самостійного мислення студентів, якщо викладач підходить до викладання своєї дисципліни неформально» [Там же]. Цікаві думки щодо тематики нашого дослідження висловлює і Олександр Кулик, *доктор філософських наук, професор кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*. Так, порівнюючи цілі викладання філософії в Україні і США, він наголошує, що «здобуття студентами філософських знань» в українських курсах філософії є першим і основним завданням. В першу чергу студентам надаються знання щодо філософських теорій, вчень, концептів. Саме це контролюється на екзаменах, під час тестів, контрольних робіт. Звісно, ці знання є важливими. Але, згідно з уявленнями американських теоретиків і практиків, отримання студентами знань з філософських теорій, вчень, концептів не може бути єдиним результатом навчання філософії. В якості результату мають бути також і вміння, а не лише знання. В Україні є теоретики та викладачі філософії, які абсолютно щиро вважають, що вивчення філософії має лише одну цінність, яка полягає саме у вивченні філософії. Вони вважають, що це така собі самодостатня діяльність. Більше того, чимало з них навіть пишаються тим, що ті знання, які вони надають студентам, неможливо використати. Ми якось були свідками, як новина про те, що в українському вузі буде виступати американський дослідник з лекцією, в назві якої фігурували слова «прикладна філософія», викликала в соціальних мережах купу жартів з боку українських викладачів, які казали, що бажання «прикладати кудись» філософію є невіглаством та нерозумінням сутності філософії» [5, с. 344]. Проте згодом він також відмічає, що «ми залишили без розгляду ті функції викладання філософії, які можуть мати не стільки академічне, скільки суспільне значення. Дані функції становлять собою важливий та цікавий з наукової точки зору матеріал, який ми плануємо проаналізувати в наступних наших дослідженнях» [6, с. 48].

Продовжуючи далі аналіз проблемного поля нашого дослідження, і враховуючи, безумовно, власний досвід автора, хочемо тепер відмітити наступне. Вельми «вдалим» методом, який зараз небезпідставно набув особливого розповсюдження, є т.зв. «метод кейсів», або «метод конкретних ситуацій», коли під час заняття (як правило практичного, або семінарського) проводиться розбір реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій, а ті, хто навчається, досліджують ситуацію, розбираються в суті проблем, пропонують можливі рішення і вибирають кращі з них [2, 10]. (Особисто автор вважає його свого роду

«модернізацією» проблемного методу.) З позиції «аналітичних труднощів» впровадження такого методу дослідники виділяють, серед інших, насамперед, усе ті ж, з якими стикнулися засновники методу – викладачі Гарвардської школи бізнесу – а саме, недостатня кількість спеціально розроблених матеріалів для дослідження ситуацій – кейсів. В цьому випадку в Гарварді запрошені фахівці-практики надавали аспірантам для аналізу в невеликих групах випадки зі своєї повсякденної професійної діяльності. В свою чергу, «прикладуючи» цей аспект до справи викладання філософських дисциплін, дослідники, зокрема, наводять декілька шляхів подолання означених труднощів. «Варіантів тут три. Перший варіант полягає в тому, що за основу береться історія, а найчастіше фрагмент життя реальної компанії, інформація про яку отримана автором ситуації безпосередньо в ході дослідницького або консалтингового проекту, або цілеспрямованого збору інформації. Подібний підхід в інформаційному відношенні якнайповніший і глибший; саме таким чином готується значна частина ситуацій з акордом. Головна перевага такого підходу полягає в тому, що проблеми організації пізнаються "зсередини", без серйозних проміжних спотворень. Можливість підготовки таких в повному розумінні слова оригінальних ситуацій в західній практиці ситуативного навчання у великому ступені пояснюється широким розвитком консалтингової діяльності, яка виступає як масовий постачальник матеріалу для ситуацій. У нашій державі використання в значних масштабах подібних первинних джерел інформації до цього часу. Очевидно, має значення і менше розповсюдження методу case study в цілому. У викладачів немає звички, початкової націленості "писати" ситуації. Другий варіант – використання вторинних джерел, перш за все інформації, "розсипаній" в ЗМІ, спеціалізованих журналах і виданнях, інформаційних вісниках і буклетах, поширюваних на виставках, презентаціях і т.д. Подібна інформація завжди неповна, як правило, спотворює картину господарського життя і нерідко просто неточна. Але навіть при всіх цих недоліках даним джерелом інформації не можна нехтувати. У своїй основі газетні або журнальні публікації цілком можуть використовуватися як початковий інформаційний привід для підготовки ситуації, тим паче, що тут є і позитивні моменти. Вирішується проблема посилань, згадки конкретних назв, імен персонажів й інших подібних вербальних параметрів, що іноді непросто реалізувати при первинному зборі інформації. Далі, даний спосіб менш трудомісткий, оскільки доводиться мати справу з уже зібраною і, по-своєму, систематизованою інформацією. Третій, найменш поширений, варіант – опис вигаданої ситуації. До недоліків такого підходу слід віднести максимальну усунутість від реального бізнесу, проблем реальної компанії» [4].

Можемо тепер на підставі нашого власного досвіду, запропонувати для «розширення і поглиблення конкретизації» вказаних шляхів подолання труднощів і вдосконалення процесу викладання наступне.

Свого роду узагальнюючи зазначені вище варіанти, пропонується викладання філософії не в хронологічно структурованому порядку, як це здебільшого має місце зараз, а розбирати проблеми сучасності у відповідній сфері за спеціальністю тих, хто навчається, з опорою на думки філософів у подібних ситуаціях. Найбільші труднощі при такій організації занять будуть, безумовно, виникати при відповідному «адекватному» підборі таких ситуацій з варіантами їх вирішення в історичній ретроспективі. Це буде вимагати вельми ґрунтовної обізнаності викладача як безпосередньо у царині власне філософії, так і за спеціальністю здобувачів вищої освіти. Втім, подібні думки висловлювалися і раніше. Так, зокрема, «...как же быть преподавателю философии в этой ситуации? Времена Леонардо да Винчи, М. Ломоносова и других универсалов науки давно прошли. Находимся на переднем крае даже одной науки из-за обилия информации становится все труднее. Оптимальным вариантом является второе образование для философа: математика, физика, биология. Но можно идти другим путем – посещать научные семинары профильных кафедр, курсы повышения квалификации, участвовать в разработке единой научно-исследовательской темы и др. Главное для философа понимание не частных наук, а узловых пунктов науки, где соединяются естественнонаучные и мировоззренческие проблемы. Гете отмечал: «От философа нельзя требовать, чтобы он был физиком; и тем не менее

его воздействие на область физики и необходимо и желательно. Для этого ему не нужны частности, нужно лишь понимание тех конечных пунктов, где эти частности сходятся» [7, с. 51].

Потрібно відмітити в цьому контексті, відповідно, вельми неприємний факт, коріння якого обумовлюється насамперед фактором економічним. Це те, що, як правило, на сьогодні проведення лекцій з філософії відбувається «потокком», тобто для бакалаврів усіх, «непрофільних» з філософії спеціальностей. Але ж, виходячи з вищезазначених реалій сучасності, цілком очевидно, що потрібно викладати лекції конкретно для кожної спеціальності (а не «зливати» в один потік студентів) і показувати розвиток філософії поруч з розвитком відповідної науки, оскільки, як показує досвід викладання автора, молодь все менше цікавить поняття «загалом», а все більше і більше поняття «конкретно».

Наступний проблемний момент. У випадку т.зв. «традиційного», тобто «хронологічного» викладання філософії все зрозуміло – матеріал подається за часом. А як структурувати матеріал за пропонованим сценарієм? Ось тут, на нашу думку, потрібна наявність декількох факторів. По-перше, достатній фаховий рівень студентів, щоб вони могли «изначально» (рос.) розуміти проблему. По-друге, щонайтіснішу «прив'язку» навчальних планів і програм обох кафедр – випускової та філософії, тим не менш з пріоритетом останньої в рамках вже існуючої її «спеціалізації», наприклад, «філософія музики», «філософія математики» тощо. В першому випадку, для вирішення проблеми, вважаємо за доцільне пропонувати викладання філософії на якомога більш старшому курсі ВЗО. А от вирішення другої проблеми більш складне. Воно навіть може потребувати своєрідного «докорінного ламання» існуючої структури викладання предмету «філософія» на кшталт т.зв. «комплексних уроків» у фінській школі, які спільно готують і проводять вчителі з декількох предметів, або за принципами STEAM-освіти. Якою б радикальною не виглядала остання думка, проте можемо навести деякі підстави для її обґрунтування з досвіду викладання автором предмету «філософія освіти» для магістрів усіх спеціальностей галузі «Освіта». В цьому випадку лекції також проводились «потокком», а потім, оскільки на деяких спеціальностях студентів була досить мала кількість, то за нормативними вимогами їх об'єднували для проведення практичних занять у спільні групи. Таким чином в групах могли опинитись як т.зв. «природничники», так і «гуманітарії». Якраз в цьому випадку семінари проходили найцікавіше (за відгуками самих студентів після завершення курсу), оскільки якась певна проблема обговорювалась з усіх точок зору, іноді показуючись у вельми несподіваному і оригінальному ракурсі.

А повертаючись назад, відносно «недостатньої кількості спеціально розроблених матеріалів для дослідження ситуацій – кейсів», то можливо запропонувати такий варіант, що нехай самі студенти наводять проблемні як «життєві» так і «виробничі» ситуації, а викладач дає варіанти вирішення подібних з історії філософії, після чого йде обговорення. Наведемо тільки один приклад, з нещодавнього досвіду проведення занять автором. Йшло обговорення т.зв. кейсу «життя за світоглядні принципи». Викладач пов'язав зі смертю Джордано Бруно звертання відомого для сучасної молоді кіногероя Ріддіка (про якого завелась розмова в аудиторії) до жінки-командира зорельоту, чи готова вона віддати життя за свій екіпаж. Ще раз наголошуємо – філософія повинна бути «живою», відгукуючись «відлунням» на реалії сьогодення.

Знову ж таки, як показує практика, найбільш плідною по «проблематиці» кейсів з профілем відповідної спеціалізації майбутніх фахівців виявляється «співпраця» відповідно таких розділів філософії: для природничого напрямку – онтологія; для гуманітарного – історія філософії та соціальна філософія; для «прикладних» наук – гносеологія та епістемологія. І ще такий «супутний» момент. За великим рахунком, якщо розглядати «застосуваність» у кейсах не тільки власне філософії, але й усіх філософських дисциплін, то, як показав досвід, найбільшим «полем» такого застосування у всіх галузях спеціалізацій є етика. І це не дивно, оскільки, як відомо, моральна складова пронизує червоною ниткою усі аспекти нашого життя.

Тепер ще декілька думок щодо ролі питань у якості проведення занять такої структури. Під час їх проведення, викладач, як відомо, виступає в ролі ведучого, що генерує питання, фіксує відповіді та підтримує дискусію. І якщо навіть і у т.зв. «традиційних» заняттях роль питань

надзвичайно важлива, то у нашому випадку, вона, без перебільшення, є ключовою і визначальною. Ми не будемо зараз докладно зупинятись на теоретичному підґрунті усіх видів питань – відкритих (дивергентних), закритих (конвергентних), альтернативних тощо – і «техніці» їх застосування у педагогічному процесі загалом. Це питання досить ґрунтовно пророблене у відповідній фаховій літературі. Ми тільки робимо наголос на їх ролі саме під час проведення занять описуванням нами методом у справі формування таких вкрай актуальних для сьогодення типів мислення особистості, як критичне і системне. Крім цього, відзначимо також особливу «вагу» таких, що формулюються у вигляді: чому..?, що було б, якщо..?, чим відрізняється..?, і їм подібних. Щодо першого питання, то пошук відповідей на нього, як відомо, «виводить» на пізнання як самої суті, так і закономірностей розвитку об'єкта, який досліджується. Питання другого типу займають особливе місце у розвитку такої якості людської особистості, як творчість, а у ній, в свою чергу, такої складової як уява. Достатньо тільки навести на підтвердження цієї думки слова Ейнштейна у відповідь на питання: що важливіше, знання чи уява? «Безумовно остання, – відповів вчений, – оскільки знання людини обмежені, в той час коли уява охоплює весь світ».

Втім, можемо тут також провести паралель з думками провідного світового експерта з креативності і творчого мислення – Майкла Михалко, який організував команду із спеціалістів НАТО і міжнародних академіків у Франкфурті, щоб досліджувати, збирати і класифікувати усі відомі методи винахідницького мислення. Ці методи використовувались для вирішення різних військових, політичних і соціальних проблем. Свій досвід він узагальнив у широко відомій на Заході праці «Thinkertoys: A Handbook of Creative-Thinking Techniques». Безумовно пов'язуючи креативність насамперед з інноватикою в бізнесі, він, зокрема, відмічав, що “Your imagination can feed your business belly if you just ask “What if ...?” and “Just suppose ...?” [11], що в перекладі означає: «Ваша уява може нагодувати Ваш бізнес, якщо Ви будете задавати питання “Що буде, якщо...?” і “Припустіть, що...?”».

Як щодо питань третього типу, то тут безпосередньо ми виходимо на таку ключову і базисну (з точки зору діалектики) якість тієї ж таки творчої особистості, як вміння відшукувати протилежності у навколишній дійсності загалом, і у предметному полі своєї діяльності за фахом зокрема, і згодом їх вирішувати.

Нагадаємо і таке, що, як відомо згідно Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, при описуванні будь-якої формули винаходу (корисної моделі) що містить обмежувальну частину, яка включає ознаки винаходу(корисної моделі) і які збігаються з ознаками найближчого аналога, у тому числі родовим поняттям, що характеризує призначення об'єкта, та відмітної частини, яка включає ознаки, що відрізняють винахід (корисну модель) від найближчого аналога, обмежувальна й відмітна частини пункту формули відокремлюються одна від одної виразом «який (яка, яке) відрізняється тим, що...».

Також вельми цікавою в контексті, що розглядається, можливо відмітити просту дитячу гру, в яку ми майже всі грали в дитинстві з назвою «вгадайка», коли на питання потрібно давати тільки однозначну відповідь «так» чи «ні». За її правилами, одному гравцю потрібно вгадати за якомога меншою кількістю питань той об'єкт, що задумав інший. Постановка питань змушує робити це так, щоб «відсікти» якомога більшу кількість усіх інших об'єктів. Наприклад, першим питанням буде «Це живий предмет?». В цьому випадку той, хто задає питання, одразу розподіляє(класифікує) матеріальний світ на дві великі «протилежні» групи(категорії), які відрізняються між собою за певною ознакою – живе та неживе. Якщо відповідь буде «ні», то можливо задати питання «Цей предмет має штучне походження?» і т.д.

Результати. Таким чином, пропонується для «розширення і поглиблення конкретизації» вказаних шляхів подолання труднощів і вдосконалення процесу викладання філософії робити це не в хронологічно структурованому порядку, як це здебільшого має місце зараз, а розбирати проблеми сучасності у відповідній сфері за спеціальністю тих, хто навчається, з опорою на думки філософів у подібних ситуаціях. Найбільші труднощі при такій організації занять будуть, безумовно, виникати при відповідному «адекватному» підборі таких ситуацій

з варіантами їх вирішення в історичній ретроспективі. Це буде вимагати вельми ґрунтовної обізнаності викладача як безпосередньо у царині власне філософії, так і за спеціальністю здобувачів вищої освіти.

Отже, підсумовуючи, у якості **висновку** можливо зазначити, що ми в деякій мірі висвітлили окремі аспекти сучасного викладання філософії, зокрема, в рамках т.зв. «методу кейсів», які, як ми сподіваємося, розвинуть творчий потенціал особистості майбутнього фахівця і його практичні навички ще в процесі самого викладання у ВЗО.

Наостанок, в контексті тематики нашого дослідження і також у якості одного з його висновків, наведемо також думки Олега Хоми, завідувача кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету, професора Київського національного університету ім. Т. Шевченка, головного редактора українського філософського журналу «Sententiae» для газети «День», з якими автор погоджується цілковито. Так, зокрема, торкаючись філософської освіти, він наголошує, що «...зараз ми спостерігаємо доволі цікавий процес: коли занепадає академічна (на 90% державна) освіта, паралельно виникає запит на якісну освіту від середовища тих, хто свого часу «пройшов» наші університети й відчуває себе недовченим» [9]. А далі безпосередньо вказує на те, що «...на кону стоїть щось більше: якісна філософська підготовка як тип, як практика». А що за практика мається на увазі? О. Хома констатує наступне, що «...за останні п'ять-шість років чітко увиразнився запит на публічну філософію... Ідеться передовсім про запит на просвітницьку діяльність» [Там же].

І, як висновок (можливо й дещо категоричний) власних роздумів, філософ констатує, «якщо сьогодні потрібні ті, хто доступно говоритиме з публікою про вельми неповерхові ідеї, ...то це і є найпомітніший запит суспільства. І фахова спільнота не може його ігнорувати. Не відповісти на цей запит було б і злочином, і ганьбою» [Там же]. Отож, ми цілковито розділяємо такий висновок і в якості одного з висновків нашого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеенко А.П. Викладання філософії: від класичної до посткласичної моделі. Харків: ХНМУ, 2019. – Вип. 10. – 144 с., С. 5–7.
2. Елена Калущая, Людмила Бахмутова. Методика преподавания обществознания. Учебник и практикум для академического бакалавриата. – М.: Юрайт, 2016. – 267 с.
3. Ігор Карівець. Проблемне навчання філософії. URL: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2018-22-1-180-198>
4. Інна Шостак. Використання методу Case study при викладанні курсу “Соціологія”. URL: https://eprints.oa.edu.ua/1372/1/shostak_12069_6.pdf
5. Кулик О. В. Цілі навчання філософії в США та Україні // Гілея: науковий вісник. 2017. Випуск 126. С. 341–346.
6. Кулик О. Роль філософії в університеті // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2018. Випуск 21, с. 46–51.
7. Методика преподавания философии / Бобкова Н.П., Белокобыльский А.В. Донецьк: ІГЦШ «Наука і освіта» МОН України і НАН України, 2011. – 96 с.
8. Михайло Рябоконт і Дем'ян Ом про українську інженерію, пошуки істини та завдання людини. /Філософський сад/. URL: <https://creativity.ua/useful-materials/mykhailo-riabokon-i-dem-ian-om-pro-ukrainsku-inzheneriiu-poshuky-istyny-ta-zavdannia-liudyny/?fbclid=IwAR3sgPBmao2S7EhFNlvwWxCHhrXJVAJTJ-51TFHdqO4F5RVbMJtYjgosCXw>
9. О.Хома. Продуктивне суспільство може породжувати нові інституції. URL: https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/produktivne-suspilstvo-mozhe-porodzhuvaty-novi-instytuciyi?fbclid=IwAR3OZ4UNn4En7AAPB3CYNW7YhGT-wJFK9zCsg_ckZgNdg2OFs_5prFqWWT4
10. Ситуационный анализ (case studies). Институт философии РАН. URL: https://iphras.ru/ethics_case.htm
11. Michael Michalko. Thinkertoys: A Handbook of Creative-Thinking Techniques. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/517518.Thinkertoys>

REFERENCES

1. Alekseenko A.P. (2019). Vykkladannia filosofii: vid klasychnoi do postklasychnoi modeli. [Alekseenko A.P. Teaching philosophy: from the classical to the post-classical model]. Kharkiv: KhNMU. Vyp. 10. Pp. 5–7. [In Ukrainian]
2. Elena Kalutskaya, Lyudmila Bakhmutova. (2016). Metodyka prepodavanyia obshchestvoznanyia. Uchebnyk y praktykum dlia akademicheskoho bakalavryata. [Elena Kalutskaya, Lyudmila Bakhmutova. Method of social studies's teaching. Textbook and practicum for academic bachelor's degree]. M.: Yurait. [In Russian]
3. Ihor Karivets. (2022). Problemne navchannia filosofii. [Ihor Karivets. Problem teaching of philosophy]. URL: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2018-22-1-180-198> [In Ukrainian]
4. Inna Shostak. (2022). Vykorystannia metodu Case study pry vykladanni kursu "Sotsioloheia". [Inna Shostak. Using the Case study method in the "Sociology" course's teaching.]. URL: https://eprints.oa.edu.ua/1372/1/shostak_12069_6.pdf [In Ukrainian]
5. Kulyk O. V. (2017). Tsili navchannia filosofii v SSHa ta Ukraini // Hileia: naukovyi visnyk. [Kulyk O. V. Goals of teaching philosophy in the USA and Ukraine // Gilea: scientific bulletin]. Vyp. 126. Pp. 341–346. [In Ukrainian]
6. Kulyk O. (2018). Rol filosofii v universyteti // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofopolitoh. studii. [Kulyk O. The role of philosophy in the university // The bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies]. Vyp. 21. Pp. 46–51. [In Ukrainian]
7. Metodyka prepodavanyia fylosofyy / Bobkova N.II., Belokobyl'skyi A.V. (2011). [Method of teaching philosophy / Bobkova N.II., Belokobyl'sky A.V.]. Donetsk: IHTS «Nauka i osvita» MON Ukrainy i NAN Ukrainy. [In Ukrainian]
8. Mykhailo Riabokon i Demian Om pro ukrainsku inzheneriiu, poshuky istyny ta zavdannia liudyny. /Filosofskyi sad/.(2022). [Mykhailo Ryabokon and Demyan Om about Ukrainian engineering, the search for truth and human tasks. / The Philosopher's Garden/.]. URL: <https://creativity.ua/useful-materials/mykhailo-riabokon-i-dem-ian-om-pro-ukrainsku-inzheneriiu-roshuky-istyny-ta-zavdannia-liudyny/?fbclid=IwAR3sgPBmao2S7EhFNlvwWxCHhrXJVAYTJ-51TFHdqO4F5RVbMJtYjgosCXw> [In Ukrainian]
9. O.Khoma. (2022). Produktyvne suspilstvo mozhe porodzhuvaty novi instytutsii. [O. Khoma. A productive society can generate new institutions.]. URL: https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/produktivne-suspilstvo-mozhe-porodzhuvaty-novi-instytutsii?fbclid=IwAR3OZ4UNn4En7AAPB3CYNW7YhGT-wJFK9zCsg_ckZgNdg2OFs_5prFqWWT4 [In Ukrainian]
10. Sytuatsyonna analyz (case studies). (2022). Ynstytut fylosofyy RAN. [The situational analysis (case studies). Institute of Philosophy RAS]. URL: https://iphras.ru/ethics_case.htm [In Russian]
11. Michael Michalko. (2022). Thinkertoys: A Handbook of Creative-Thinking Techniques. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/517518.Thinkertoys> [In USA]

Shpachynskyi Ihor Leonydovich

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Psychology
V. O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University
4-e, Arch. Starova Str., Mykolaiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3946-7164

CASE METHOD IN PHILOSOPHY

On our opinion, modern approaches for teaching philosophy, as well as its structure as an academic discipline have not undergone significant transformations, alas. If considered in general, it is based on such basic "blocks" as the history of philosophy, ontology, epistemology and social philosophy. Teaching is also carried out accordingly, consistently passing all these structural elements. However, modernity dictates new motivational approaches in this matter, which are due to the "greater practical orientation" of the results. It means that "teaching philosophy requires a transition from strict academicism to maximizing the practical aspect of teaching, which makes it possible to consider knowledge as a tool for orientation in life".

The article considers some aspects of modern teaching of philosophy, in particular, within the so-called "case method" or "method of specific situations", as well as features of the modern phenomenon of rapid formation and development of so-called "Public philosophy". Used methods are: analysis, abstraction, systems approach. The conclusion notes the feasibility of the case method, especially for the development of creative potential and active motivation of the individual, as well as public philosophy as a type, as a practice. Relying on the author's experience and summarizing the options indicated in the study, it is proposed to "expand and deepen the specification" of these ways to overcome difficulties and improve the process of teaching philosophy. It means that this shouldn't be done in a chronological structured order, as it is mostly the case now, but it is necessary to analyze the problems of our time in the relevant field of students' specialty, based on the thoughts of philosophers in similar situations. The greatest difficulties in such organization of lessons will certainly arise in the appropriate "adequate" selection of such situations with options for their solution in historical retrospection.

Key words: *creativity, case method, motivation, public philosophy.*